OM RUTOR OCH LINJER

Praktiskt lagda personer visar ofta otålighet inför teoretikers oemotståndliga dragning till den gudomliga geometrin; drömmen om att verklighetens virrvarr ska framträda genomskinligt och förklarat när det fångas i cirkels och rutors planimetri eller stereometriska projektioner. De är kallsinniga inför diagrammen med rutor, linjer och pilar, varmed strukturer i ett kunskapsområde, exempelvis museologi, demonstreras, eller organogram som på motsvarande sätt beskriver hierarkier och nätverk inom verksamheter och institutioner, exempelvis museer. Dessa stillastående scheman har möjligen intresse som en sorts orienteringskartor, men är intetsägande när det gäller verklighetens faktiska utseende och konkreta upplevelsevärden. De misstrodda kan – när det gäller museologin – erinra om Stephen Weils klassiska essä om tandpetarmuseet, som till alla delar uppfyller en teoretisk museimodell, men – som många av verklighetens museer – är grundade på en absurd målsättning och bisarra värderingar. Samma diagram kan gälla för två institutioner, som i 'verkligheten' är helt olika.

Det är innehållet i rutorna, enligt praktikerna, som är avgörande, den kraftöverföring, snabb eller långsam, stark eller svag, som sker i linjerna. De målsättningar och värderingar som styr systemets kommunikativa flöde. Kanske handlar det inte ens om linjer utan om kontaktytor, där ett utbyte av budskap och en värdehandel äger rum mellan systemets operatörer och användare.

I linjerna ligger systemens dynamik, menar de, och betraktar sig just som linjearbetare. De vill gärna se den museologiska kunskapsbildningen närmare praxis än diagram. Dessvärre har denna typ av empiri inte haft starkare fäste eller någon respekterad ställning vid universiteten. Efter fem årgångar kan det därför vara motiverat att påminna om ambitionen med vår tidskrift. Den ville – enligt första numrets formulering – erbjuda en öppen kanal mellan teori och praktik, på det att forskning och utbildning kontinuerligt skulle kunna hämta näring ur praxis och den teoretiska reflexionen nyttiggöras praktiskt.

Tidskriften balanserar förhoppningsvis någorlunda invändningsfritt mellan ytteligheterna när den försöker bidra till en meningsfull kunskapsbildning både för museologisk forskning och vardagspraktik. I föreliggande nummer pekar sålunda *Kenneth Hudson*, *Torben Witt* och *Priscilla Boniface* som tar upp det ständigt aktuel-

la kulturarvsbegreppet, på både begreppets implicita teoretiska och praktiska svårigheter. Klassikern tydliggör ytterligare problematiken med det historiska exempel som fördjupas av *Janne Vilkuna*.

James Bradburne och *Juhani Kostet* visar båda på hur samspelet mellan teoretisk eftertanke och praktisk erfarenhet leder mot ny kunskap.

Ren forskningsanknuten teoretisk analys av konstmuseernas samlande ger *Susanna Pettersson*, medan *Bengt Lundberg*, *Clara Ahlvik* och *Gösta Salén* i anslutning till näst föregående nummers utställningstema ägnar förmedlingstematiken mer och mindre praktisk uppmärksamhet

Inför ICOM '98 i Melbourne – *Museums and Cultural Diversity: ancient cultures, new worlds* – inleds numret med en orientering om australiensiska museer av *Kimberley Webber*, vid Powerhouse-museet i Sidney, som gästtat Umeå universitet och Västerbottens museum under våren.

I juni trycktes ett femårsregister över tidskriften, som åtföljer föreliggande nummer som en bilaga. Efter de fem åren har också en viss förnyelse skett av redaktionsrådet. Det framgår av förteckningen på omslagets andra sida. Avgående medlemmar tackas och nya hälsas välkomna av tidskriftens redaktörer!

Per-Uno Ågren

Apropå

museivetenskapens tänkbara uppgifter berördes de i det beaktansvärda anförande *Museer och demokrati* som Anders Björnsson höll under vårens museivecka i Stockholm (återgivet i Svenska Museer 2/98). Museivetenskapen, yttrade han och betonade just *vetenskapen*, 'stärker professionaliteten, men möjligen också «åtskillnaden». Kritik och självreflexion är inbyggda i vetenskapen, men där finns också mycket bråk: exklusivitet, självhävdelse, kanske självförhävelse. Allt detta är väldigt problematiskt för det demokratiska samtalet. Saken blir inte bättre av att man hittar samma oarter på andra håll också. Men vetenskapliga tänkesätt och erfarenheter av vetenskaplig praktik sprider sig till allt fler samhällsområden. I bästa fall fungerar det som motkrafter. Det blir svårare att lura människor.--- En av invändningarna mot «Den Svenska Historien» gick ju ut på att besökaren skulle ledas, luras in i ett historiskt, ibland mytiskt, sammanhang utan att ha några kritiska verktyg till hands. Illusionsknepen var legio, den postmoderna regin firade triumfer. Man frilade inte, man lade till rätta. Det är fel väg. Om museivetenskapen etableras borde den ta de här sakerna på allvar. Den kanske inte enbart ska utexaminera blivande intendent och museichefer utan också tillgodose behovet av en utifrån kommande museikritik. Som står fri från institutionernas tvång och kan kommunicera med en bildad allmänhet på samma sätt som vi föreställer oss att en kritiker gör eller bör göra.'